

IX faktor (P-FIX)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond

IX faktor e antihemofiilne globuliin B on K-vitamiinist sõltuv glükoproteiin, mis sünteesitakse maksas.

FIX geen asub X-kromosoomis. On kirjeldatud üle 100 mutatsiooni FIX geenis, millest mõned ei põhjusta mingeid sümptomeid, paljud aga viivad märkimisväärsele veritsusele.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Katsuti	9NC-katsuti (helesinine kork)
Säilivus	Plasma toatemperatuuril neli tundi, -20 °C 15 päeva, -80 °C üks kuu. Plasma tuleb eraldada nelja tunni jooksul peale proovi võtmist (tsentrifuugida 2000–2500 x g juures 15 min).

Proovimaterjal hemostaasi uuringuteks võetakse esimese katsutina (v.a juhul, kui võetakse ka verekülv). Faktorite analüüsiks võetakse veri kahte katsutisse ja märgitakse katsutile proovinõude järjekord vere võtmisel.

NB! Proovinõu peab olema täitunud katsutil oleva märgini!

Mistahes kliiniliste erijuhtude (nt hematokrit > 0,55) puhul ja säilitamise/saatmisega seotud küsimuste korral tuleb nõu pidada laboriga.

Analüüsi tegemise aeg: tööpäeviti (tulemuse saamise aeg kahe nädala jooksul)

Analüüsimeetod: koagulomeetriline meetod

Referentsväärtused

0 p - < 3 p	35–56%
3 p - < 1 k	44–97%
1 k - < 1 a	43–121%
1 a - < 6 a	44–127%
6 a - < 11 a	48–145%
11 a - < 18 a	64–216%
≥ 18 a	60–150%

Näidustus ja kliiniline tähendus

Veritsuse põhjuse väljaselgitamine. APTT aja pikenemise põhjuse selgitamine. IX faktori defitsiidiga patsientide haiguskulu ja ravi jälgimine.

FIX defitsiit võib olla kaasasündinud või omandatud.

Kaasasündinud FIX vaegus on hemofiilia B põhjuseks. Haiguse raskus sõltub FIX koagulantsest aktiivsusest: < 1% – raske hemofiilia, 1–5% – mõõdukas hemofiilia, 5–25% – kerge hemofiilia.

Omandatud defitsiit esineb antikoagulantravi (varfariin, otsesed suukaudsed antikoagulandid), vitamiin K absorptsiooni või metabolismi häirete (malabsorptsioonisündroom, pikaajaline antibiootikumravi), maksahaiguste (tsirroos, hepatiit), DIK-i korral.

FIX tase on langenud ka FIX inhibiitorite olemasolu korral (2–3% hemofiilia B haigetest arenevad autoantikehad FIX vastu).

Kaja Vaagen

Muudetud 08.08.2022